

Konferenceprogram

27. og 28. marts 2023

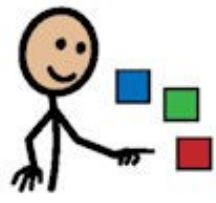
Alternativ og supplerende kommunikation

Vingsted - Vingsted Skovvej 2, Bredsten

Brugermøde mandag kl. 16.40

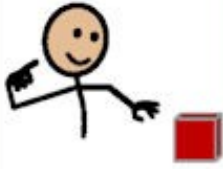
få reelle valgmuligheder

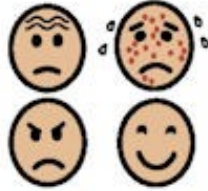
sige nej og afvise ting eller handlinger

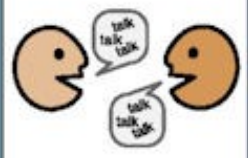
bede om det, jeg vil have

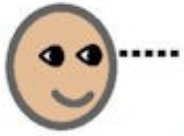
udtrykke følelser

blive hørt og få et svar (selvom svaret er nej)

bede om og få opmærksomhed og samvær med andre

Rettigheder til at kommunikere

Jeg har ret til at:

have adgang til at bruge mit kommunikationshjælpemiddel hele tiden

få information om mennesker og aktiviteter i mine omgivelser

få undervisning i og på min måde at kommunikere

have et fungerende kommunikationssystem og backup

være et ligestillet medlem af samfundet

blive behandlet med respekt og værdighed

blive snakket med, ikke om

kommentere og dele meninger

Velkommen

Velkommen til ISAAC konferencen 2023

Kære konference-deltagere

Så samles vi igen. Selvom det er et år siden vi sidst var samlet på Vingstedcentret, så har nogle af os måske set hinanden til de mange andre spændende arrangementer, som ISAAC har stået for i løbet af året? Vi kan f.eks. nævne det vellykkede brugermøde hvor musikken var i fokus, eller "ASK og CP" i samarbejde med Elsass Fonden.

"Ingen kan vide hvor langt et menneske kan nå. Og alle skal have mulighed for at nå så langt, som de kan"

Denne sætning stod som det første til invitationen til temadagen omkring "ASK og Literacy", og det emne er simpelthen så vigtigt at tage op. Derfor vil Literacy selvfølgelig også være at finde til årets konferenceprogram.

ISAAC bestyrelsen og konferencegruppen er glade for at kunne præsentere jer for et spændende 2023 program. Der er både oplæg fra ind- og udlandet, og vi bestræber os på at give jer et varieret indhold i programmet. Lidt nyt skal der til, og noget af det nye er, at fællesoplæggene foregår i en anden sal - nemlig Vingsalen. Sidste år prøvede vi også noget nyt i form af at skifte miniseminarerne ud med et **produktpitch**. Dette fik overvejende gode tilbagemeldinger sidste år, så derfor vælger vi at prøve dette koncept igen i år. Vi håber at forhandlerne formår at vække en interesse hos jer, så I længes efter at høre mere hos dem på **markedspladsen** efterfølgende. Spørgsmål og yderligere viden om produktet kan man efterfølgende få på markedspladsen, hvor der er mulighed for at tage en snak med forhandlerne, samt se produkterne helt tæt på. Vi håber, at I igen vil tage godt imod dette tiltag! Der vil være flere udstillere på markedspladsen, end dem I ser til produktpitch. Måske er det også dig, som har noget nyt materiale med fra jeres hverdag, til inspiration for os andre uden at være forhandler, men bare **vidensdele**? Så er du meget velkommen til at bestille en bordplads.

Op så er det selvfølgelig godt at holde fast i de gamle velkendte ting som fungerer. Så derfor vil der også i år være mulighed for at udvælge 2 ud af flere **valgtemaer** efter eget valg. Vi forsøger at tilrettelægge det, så der er noget for enhver og vi synes også i år at der er mange spændende emner at dykke ned i. Det er vigtigt for logistikken, at I tager valget allerede ved online tilmelding, dog med ret til fortrydelse.

ISAAC Danmark er en forening og afholder **generalforsamling** en gang om året. Generalforsamlingen ligger i forbindelse med vores konference, så flest mulige kan deltage. Du er meget velkommen til at deltage, uanset om du er medlem eller ej. Traditionen tro vil der blive serveret et glas bobler og kransekage! At deltage i generalforsamlingen giver dig mulighed for at få indblik i ISAAC bestyrelsens arbejde og indsatsområder igennem året. Vi samarbejder internationalt og i nordisk regi og med handicaporganisationer og Socialstyrelsen i Danmark. Du kan være ganske rolig, ingen bliver valgt ind i bestyrelsen, medmindre de har lyst. Skulle du have lyst til at gøre en forskel og stille op til en post i bestyrelsen, er du velkommen til på forhånd at henvende dig til et af bestyrelsesmedlemmerne.

Vi glæder os til at se dig til ISAAC konferencen 2023!

De bedste hilsner fra ISAAC Konferencegruppen:

Anna Katarina Voss, akv@teknologiipraksis.dk

Helene Leismann, heles@slagelse.dk

Elin Dögg Oskarsdottir, elinoskarsdottir123@gmail.com

Mette Svendsen, metsv@odense.dk

Tanja Christiansen, Tanja.christiansen123@gmail.com

Mandag d. 27. marts

09.00-09.30 **Ankomst—kaffe og rundstykker**

09.30-09.45 **Velkomst ved formand inkl. bestyrelsens beretning**

09.45-10.35 **At leve livet som en ASK bruger (Oplægget er på engelsk)
v/ Martin Pistorius, forfatter til bogen Spørgelsesdrengen**

Livet, som jeg kendte det, ændrede sig dramatisk, da jeg fik en hjerneinfektion i en alder af tolv. Jeg blev efterladt fanget inde i min krop og ude af stand til at kommunikere. Efter fjorten lange år ændrede mit liv sig igen. Under min præsentation vil jeg dele nogle af mine erfaringer med at leve inde i mig selv uden nogen form for kommunikation, opnå et ASK-system og kommunikere gennem ASK. Hvordan ASK satte mig i stand til at transformere mit liv og dele nogle af mine erfaringer med livet. Jeg sigter også mod at give et indblik i, hvordan jeg har fundet ud af at kommunikere ved hjælp af ASK i arbejdssammenhæng, samt udfordringerne ved at være forælder, der bruger ASK.

10.35-10.45 **Pause**

10.45-11.45 **At udfordre praksisvaner gennem refleksjon
v/ Signhild Skogdal**

Borgen skole har lister og informasjonsskriv om: hvem-gjør-hva i ledelsen, undervisningsplaner, møtetider, kaffepenger, kake og vinlotteri hver fredag. Rutiner gir en viss trygghet og forutsigbarhet. God læring, undervisning, elevdeltakelse, inkludering, elever og læreres mangfold, og endringer, kan imidlertid ikke listeføres. Har Borgen skole en reflekterende skolekultur, og hvordan tenker de om egen praksis? I denne presentasjonen utfordres prosesser rundt vaner og uvaner, med uprøvde muligheter.

11.45-12.00 **Pause**

12.00-12.45 **Generalforsamling med bobler og kransekage.**

Kom og hør om hvilke initiativer ISAAC har igangsatt og hvordan vi arbejder med at skabe fokus på alternativ kommunikation. Foreningens internationale innsatser vil også blive fremlagt.

12.45-14.00 **Frokost**

14.00-15.00 **Succesfuld implementering med øjenstyring
v/ Camilla Bødstrup og Hayla Silva Søndergaard**

Hayla, som er øjenstyringsbruger, deler sine erfaringer og fortæller bl.a. om vejen til at kunne betjene med øjnene, om hvordan hun har øvet sig, og om det nuværende samarbejde med Camilla. ASK-konsulent Camilla fra Institut for Syn, Hørelse og Døvblindhed har igangsatt flere forskellige implementeringsforløb og deler sine erfaringer. Oplægget vil indeholde både brugerperspektiv og fagprofessionelt perspektiv, da vi begge er op-tagede af hvordan man kan formidle viden til hjælpere og pædagogisk personale.

15.00-15.20 **Pause**

15.20-16.20 **Valgtemaer første del**

16.20-16.40 **Pause**

16.40-18.10 **Brugermøde**

16.40-17.40 **The Importance of Literacy in AAC (Oplægget er på engelsk)
v/ Karen Erickson**

The ability to use spelling to communicate is the only path to completely autonomous and independent communication. Without the ability to spell and write, individuals who use AAC are restricted by the vocabulary others provide and the ability of their communication partners to interpret their intended messages. However, the successful AAC use typically involves the integration of prestored words and messages with spelling. This presentation will address the importance of literacy and comprehensive instruction addressing literacy as an integrated component of AAC learning and use.

19.30-22.00 **Middag**

Tirsdag d. 28. marts

07.00-08.30

Morgenmad

08.30-08.40

Velkomst og morgensang i salen

08.40-09.40

**Intervention ved ASK
v/ Maja Sigurd Pilesjø**

Intervention med fokus på brug af ASK kan være svært, og der er behov for mere opmærksomhed omkring, hvordan vi kan støtte forældre og fagpersoner i at bruge ASK i hverdagen. Dette oplæg handler om intervention med ASK. Blandt de emner som diskuteres er: Hvorfor implementeringen er vigtig for at kunne bruge ASK og ikke kun at give et kommunikationshjælpemiddel eller tegn til tale. Hvad vil vi opnå med vores indsatser? Hvilke komponenter kan indgå i ASK-intervention? Hvilken evidens findes der? Hvordan kan det udføres? Hvad kan man helt konkret gøre ved modellæring? Lektor og logopæd Maja Sigurd Pilesjø behandler disse emner gennem at tale om andres forskning og sin egen, blandet med egne og andres erfaringer.

09.40-09.50

Pause

09.50-10.50

Produkt Pitch af forhandlere i salen. Se titler senere i programmet.

10.50-11.20

Pause og markedspladsen er åben

11.20-12.20

Valgtema, anden del

12.20-13.45

Frokost og markedsplads

13.45-14.45

**De største kommunikative udfordringer: Når talesproget og traditionelle ASK-løsninger ikke slår til.
v/ Michael Hjort-Pedersen**

Nogle mennesker har ikke mulighed for at benytte talesproget eller generelle ASK-løsninger til udtryk eller til forståelse. Nogle har primært/udelukkende deres adfærd som udtryksmulighed, og de er fuldstændig afhængige af, at omgivelserne tolker på og forstår denne adfærd. Men hvordan skal dette kunne ske, når mennesket med omfattende funktionsnedsættelser gennem livet møder adskillige tusinde omsorgspersoner, der alle har deres individuelle forståelse af den pågældendes adfærd og kommunikation?

14.45-15.15

Pause og markedsplads, kaffe og kage serveres på markedspladsen.

15.15-15.45

**Mine udtryksmuligheder er stærkt begrænsede, så jeg kompenserer ofte ved at fortælle (dårlige?) vittigheder.
v/ Magnus Gylling Mortensen**

Jeg er et menneske, der på en eller anden måde har overlevet 22 år med muskelsvinddiagnosen SMA type 1, der gør, at jeg har ekstremt lidt muskelkraft. Jeg kan ikke lukke min mund, kan næsten ikke styre min tunge, og har en høj gane. Det får mig til at lyde sådan lidt tudse-agtig, hvilket gør, at det er temmelig vanskeligt at forstå mig. I oplægget vil jeg fortælle hvordan jeg kommunikerer, og hvorfor jeg IKKE bruger min talemaskine så ofte til kommunikation, med mindre jeg presses meget. For eksempel når jeg skal lave oplæg som det, jeg vil holde på ISAAC konferencen. Jeg vil tale om, hvad jeg gør for at optimere min kommunikation, og mit socialliv - eller mangel af samme.

Valgtemaer

SE LYT og FORSTÅ – alternative veje til bøgernes verden

v/ Britta Husted

1A/2A

Undervisningsministeriet udnævnte skoleåret 2019/20 til Bogens år, for at sætte fokus på vigtigheden af at børn læser bøger. For TAVSgruppen gav dette inspiration til at arrangere en festival/ et kulturelt arrangement for ASK brugere, deres personale og pårørende. Formålet var at præsentere nye og alternative læseoplevelser.

For at skabe et overskueligt miljø præsenterede vi ideer og muligheder ved hjælp af stande, hvor hver stand havde sit eget særkende med afsæt i TAVSgruppens faglige mangfoldighed.

På ISAAC vil vi gerne fortælle om de forskellige stande, og præsentere nogle af vores materialer.

Spejlneuroner som den væsentligste læringsvej til alternativ sprogtilgængelse.

v/ Ida Marie Mundt, lektor ved Københavns professionshøjskole

2B

Hvorfor er den mest anbefalede måde at implementere ASK at anvende "modelling"? Der er efterhånden evidens for, at "modelling" er langt mere effektivt som sproglæring indenfor ASK end træning og instruktion. Hvad er grundlaget for at det lige virker? Og kan vi ikke bare træne sproget frem?

Getting Started with Symbolic Communication with Learners with the Most Complex Needs

v/ Karen Erickson

1C

For decades, approaches to early symbolic communication instruction for learners with the most complex needs have focused on concrete symbolic representations and requesting. Over the past decade, the Center for Literacy & Disability Studies has been focused on shifting this emphasis to support more flexible communication by teaching core vocabulary as an initial lexicon. Through the selection of a set of 36 words in a Universal Core vocabulary and instruction that integrates a set of evidence-based components of AAC intervention, this work has opened the door to communication for a range of learners with the most complex needs including those with vision and/or hearing loss. This session will provide a rationale for using core vocabulary as an initial lexicon and ways to teach the vocabulary through interactive, language-rich instruction.

Jeg har fundet byggestenene til at lære at tale

v/ Jeppe Forchhammer

1D

I slutningen af sommeren 2020, blev jeg tilbudt et stemmetræningsforløb i samarbejde med Elsass Centret og nogle andre fonde. Jeg sagde bare ja, sådan uden at tænke videre over det. Ligeså stille og roligt kom der flere lyde og ord ud af min mund. Kom og hør hvordan det foregik.

TaSSeLs - taktilt signalsystem för personer med flerfunktionsnedsättning

v/ Eva Holmqvist

1E/2E

TaSSeLs är en metod som har utvecklats i England och består av ett antal funktionella taktila signaler för vardagsaktiviteter, för att i första hand förbereda en person med svår flerfunktionsnedsättning om vad som ska hända. Alla tecken har ett startläge och ett slutläge, och kombineras med enkelt språk i meningsfull kontext. Under den här presentationen får du mer information om TaSSeLs, och får också prova på hur tecknen görs.

Valgtemaer

Klassekameraters betydning for elever som bruker ASK v/ Signhild Skogdal

1F/2F

Alle barn ønsker samhandling og vennskap med andre barn. En skoleassistent eller spesialpedagog kan ikke erstatte fravær av samhandling med jevnaldrende. Elever som bruker ASK frarøves ofte muligheter til faglig og sosial samhandling med medelever fordi de er ekskluderte fra det ordinære klasserommet. Det er forsket mye på betydningen av gode lærer-elev-relasjoner, mens det er lite forskning om gode elev-elev-relasjoner. I denne presentasjonen vil jeg fokusere på den positive betydningen av samhandling mellom elever som bruker ASK og deres medelever.

Dialogisk/symbolstøttet læsning for alle! v/ Vivi Løkkegaard og Emmy Kjellmann

1G/2G

Mange barn og voksne synes om højtlesning – en hyggestund til nærvær omkring en bok. Med dialogisk/symbolstøttet læsning, leser den voksne ikke bare opp, men gir barnet mulighet for at kommentere underveis. Der er fokus på dialogen, og på å gi tid nok til å reflektere over det som leses. Barn med komplekse kommunikationsbehov kan ikke uten videre snakke med. Derfor har vi utviklet en rekke materialer i form av symboltavler og aktivitets-kufferter, som gir barnene mulighet for å kommentere og delta på deres måte. Tavlerne er tilpasset til forskjellige sproglige nivåer og forskjellige teknikker til utpegning.

Via dialogisk/symbolstøttet læsning skapes språk-utvikling – der velges 6-12 fokusord fra boken, som der arbeides og leges særlig fokusert på. Herved lærer barnene nye ord, som igjen gjør det lettere for dem, å begripe i lege-relasjoner, sette ord på følelser og tilegne seg viden generelt.

ASK implementering - med fokus på motivasjon, interaksjon og strategier v/ Mette Baik Friis

1H/2H

Interaksjon og samspill med fokus på motivasjon og meningsfuldhed for den enkelte person er viktig i både utredning og implementering av et ASK-hjælpemiddel. Et opplæg med cases, som viser en tilgang til ASK med fokus på motiverende aktiviteter, aktiv deltakelse og at det er individets stemme.

Identitetsuttrykk gjennom ASK v/ Anne-Lise Laursen

1I/2I

På dette valgtema får du inspirasjon til, hvordan du kan bruke lav- og høytteknologisk ASK til å øke ASK-brugetes muligheter for å gi uttrykk for deres identitet. Valgtemaet henvender seg både til deg som fagprofessionell og til deg som pårørende, og det tar utgangspunkt i konkrete teknologier og ideer.

Vi skal naturligvis også tale om, hva identitet er, og hvordan man pedagogisk kan arbeide med identitetsutvikling.

Produktpitch

Aabentoft

Grid fra Smartbox—det mest fleksible kommunikationsprogram

Jysk Handi

Specialløsninger for børn, unge og voksne

AB HandicHelp

Produkter, der hjælper og øger livskvaliteten og selvstændigheden for mennesker med særlige behov

Tobii Dynavox

Udvikler og producerer kommunikationshjælpemidler og sætter fokus på, hvordan de implementeres i praksis

Fanøsoft

Nyheder fra Fanø

MobilzeMe og PlaNet

Digitale strukturværktøjer til børn og voksne med et særligt behov for visuel struktur og overblik

Carewarekompagniet

Bredt udvalg af armstøtter og mundpind til betjening af touchskærme

Telecall

GoMission struktur for borgere i samarbejde med personale

AppWriter

AppWriter er en komplet pakke af innovative værktøjer til læse- og skrivestøtte

Milla Says

En Tegn Til Tale App som er udviklet med målet om at alle skal blive forstået på deres sprog

B-Near

”Facetime for alle” forbinder nemt, enkelt og sikkert mennesker uanset tid og sted

Kjellmann Konsulting

PODD til sproglig og kommunikativ udvikling

Oplægsholdere

Martin Pistorius

Forfatteren bag bogen "Spøgelsesdrengen", der er en livsbekræftende fortælling om at være spærret inde i sin egen krop i 12 år

Magnus Gylling Mortensen

21 årige Magnus er en af verdens længst levende patienter med spinal muskel atrofi SMA1

Signhild Skogdal

Musiklærer, logopæd og specialpædagog ved UiT Norges Arktiske universitet

Maja Pilesjø

Svensk logopæd ved Syddansk universitet

Hayla Silva Søndergaard
Øjenstyringsbruger

Camilla Bødstrup
ASK konsulent ved
Institut for Syn,
Hørelse og Døvblindhed

Michael Hjort-Pedersen

Projektleder/Teknologikonsulent ved
Kommunikationscentret Hillerød

Karen Erickson

Ph.D. er direktør for Center for Læse- og
Handicapstudier ved North Carolina Universitet

Oplægsholdere til valgtemaer

Britta Husted
Kommunikationsvejleder
på VUK Aalborg

Vivi Løkkegaard
Kommunikationsvejleder og certificeret PODD-instruktør
på Rolighedsskolen Thisted

Ida Marie Mundt
Lektor ved Københavns professionshøjskole

Emmy Kjelmann
Kommunikationsvejleder, Ergoterapeut

Jeppe Forchhammer
Foredragsholder hos Spassermænd.dk

Mette Baik Friss
Logopæd på Geelsgårdskolen

Eva Holmqvist
Leg arbejsteraup
på M.Sc Dart Göteborg

Anne-Lise E. W. Laursen
Pædagogisk psykologisk rådgiver
på klinik for Rett Syndrom

Læs mere om konferencestedet på www.vingsted.dk

Praktiske oplysninger

Foto: I løbet af konferencedagene lægges fotos på Isaacs Facebookgruppe. Hvis nogen IKKE ønsker, at blive synlige deroppe, bedes I meddele det til vores fotograf Mette og Vibe. Tjek ISAACs facebook gruppe "ISAAC Danmark".

Værelset: I får nøglen til værelserne i receptionen. I kan få værelserne fra kl. 13.00 – muligvis før. Alle skal være ude af deres værelser tirsdag kl. 9.00. Husk, at nøglekortet ikke må ligge op ad din mobiltelefon.

Toiletter: Toiletter findes på alle etager blandt andet uden for salen

Frokost/middag: Vi spiser i restauranten.

Baren: ISAAC deltagere er velkomne i kælderbaren mellem kl. 17.30 og 19.30. God tid til networking!

Materialer: På www.isaac.dk finder du handouts fra oplæggene, gå ind under "Arrangementer" og dernæst "Konferenceoplæg" Du modtager koden senere.

Evaluering: Det er vigtigt for konferencegruppen, at høre jeres mening om konferencen - vi håber derfor, at I vil udfylde det evalueringsskema, som vi sender til jer på mail, her i løbet af konferencen.

Smukke omgivelser: Der er gode muligheder for at få rørt sig lidt. Gå eller løb en tur i den smukke natur.

Tag endelig fat i en fra konference-gruppen, såfremt I har spørgsmål.

Anna Voss

Elin Dögg

Tanja Christiansen

Mette Svendsen

Helene Leismann

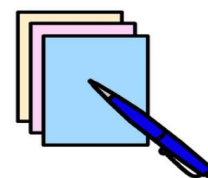
INVITATION TIL BRUGERMØDE

MANDAG D. 28. MARTS KL. 16:40

På ISAAC-konferencen 2023 er der igen mulighed for at ASK-talende kan mødes, netværke, udveksle tanker og erfaringer og blive klogere på et spændende emne.

På Brugermødet mandag eftermiddag skal vi denne gang arbejde med **FORMIDLING**; hvordan kan du bruge tekst og billeder på Facebook, Instagram, som blogger eller i blade til at fortælle om dit liv eller om emner, du finder spændende? Vi skal bl.a. høre oplæg om:

- Hvorfor er det interessant at dele sine tanker, erfaringer og historier med andre?
- Hvad kan man selv få ud af det? Og kan andre få ud af det?
- Hvordan kommer man i gang? Og hvordan får man inspiration til emner?

Program for brugermødet:

16.40	Velkomst og præsentation
16.50	Oplæg om at dele sine tanker, erfaringer og historier med andre på de sociale medier (ekstern oplægsholder)
17.35	Ordet er frit. Her kan deltagerne udveksle erfaringer med at formidle gennem billeder og tekst. I kan også drøfte, hvordan dagens oplæg kan inspirere jer til at komme i gang eller videre med at skrive eller på anden måde vise, hvad I har på hjerte.
18.10	Afslutning – <i>eller du kan tilvælge festmiddag kl. 19:30</i>

Forskellige muligheder for deltagelse, én hjælper inkluderet:

1. Du kan deltage i hele konferencen (2 dage med/uden overnatning)
2. Deltage en enkelt dag (obs: brugermøde mandag)
3. Deltage kun i brugermødet. NB: Festmiddag kan tilkøbes v. tilmelding

Tilmelding på www.isaac.dk/tilmelding/

Udstilling i foyeren

Hvis du arbejder med musik/musikapp/musikprogram, har du en unik mulighed for at få din musik med på udstillingen i forbindelse med konferencen. Læs mere i invitationen til brugermødet på www.isaac.dk og kontakt en af os i brugergruppen på: brugergruppe@isaac.dk

De bedste hilsner

Jeppe Forchhammer, Rikke Thomsen, Anne-Lise E. W. Laursen, Vibe Lund Jensen